

ОРЕШКО АНГЕЛІНА, здобувачка вищої освіти
Науковий керівник – **ДУБІНІНА МАРИНА**, д.е.н., проф.,
завідувач кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв

ВПЛИВ ВОЄННОГО СТАНУ НА ОРГАНІЗАЦІЮ ТА ЯКІСТЬ АУДИТОРСЬКИХ ПЕРЕВІРОК В УКРАЇНІ

В умовах воєнного стану система аудиту в Україні зазнала глибоких змін. Війна створила безпрецедентні труднощі для економічної діяльності підприємств, особливо аграрного сектору, який є стратегічно важливим для держави. Порушення логістичних ланцюгів, знищення майна, нестача кадрів і збої у комунікаціях суттєво вплинули на якість аудиторських перевірок та можливість їх проведення. Це вимагає нового підходу до забезпечення достовірності фінансової інформації та збереження довіри до аудиторської професії.

Організація аудиту в сучасних умовах стикається з низкою викликів. Багато аудиторських фірм були змушені змінити місцезнаходження або тимчасово припинити діяльність. Частина клієнтів втратила доступ до своїх архівів та матеріальних активів, що обмежує можливість підтвердження первинних документів. Аудитори дедалі частіше використовують дистанційні методи перевірки, покладаючись на електронні копії звітів і віртуальні зустрічі. Це знижує якість доказової бази та ускладнює формування об'єктивного висновку.

Значно ускладнилася перевірка достовірності оцінки активів, що постраждали від бойових дій. У багатьох випадках підприємства не мають змоги провести інвентаризацію або підтвердити обсяг збитків. Відтак аудитор змушений застосовувати альтернативні методи аналізу, використовуючи інформацію з відкритих джерел, страхових актів чи державних реєстрів. Такі підходи не гарантують абсолютної точності, але дозволяють сформулювати обґрунтовану думку щодо фінансового стану підприємства.

В умовах воєнного часу аудитори приділяють більше уваги оцінці ризику безперервності діяльності підприємства. Важливо визначити, чи має суб'єкт господарювання достатньо ресурсів для подальшої роботи, чи може він відновити виробничий процес, чи існують реальні джерела фінансування. Гевлич Л. і Кривенко Т. [1] підкреслюють, що аудит у воєнний період повинен концентруватися на реалістичній оцінці активів, зобов'язань і потенційних втрат, оскільки саме це визначає достовірність звітності.

Не менш важливим є питання етики та незалежності аудитора. В умовах нестабільності може зростати тиск на фахівців з боку керівництва підприємств, які прагнуть зменшити збитки на папері або приховати проблеми з платоспроможністю. Професійна етика вимагає від аудитора неупередженості, об'єктивності та чесності у висновках. Порушення цих принципів загрожує втраті репутації і підриває довіру до всієї аудиторської спільноти.

Війна вплинула і на психологічний стан аудиторів. Робота в умовах



постійного стресу, повітряних тривог, відключень електроенергії та нестабільного зв'язку створює додаткове навантаження. Це знижує концентрацію, точність і швидкість прийняття рішень. У таких обставинах важливо підтримувати професійну витримку, користуватися автоматизованими засобами аналізу та впроваджувати адаптивні графіки роботи.

Воєнний стан водночас прискорив цифрову трансформацію аудиту. Ширше впровадження хмарних технологій, електронного документообігу та аналітичних платформ зробило можливим дистанційне проведення перевірок. Це особливо актуально для підприємств, розташованих у небезпечних регіонах. Аудитори отримали змогу проводити аналіз фінансових даних у режимі реального часу, що сприяє оперативності та зменшенню людського фактору.

Хмарні сервіси забезпечують аудиторам безпечний доступ до бухгалтерських реєстрів і звітності. Проте така практика потребує особливої уваги до питань кібербезпеки. Збільшення кількості онлайн-операцій підвищує ризики несанкціонованого доступу та втрати даних. Саме тому аудитори повинні володіти базовими знаннями з цифрової безпеки і контролювати дотримання протоколів захисту інформації.

Електронний документообіг став ключовим інструментом у підтримці безперервності аудиторських перевірок. Завдяки електронному підпису та цифровій архівації фахівці можуть перевіряти документи дистанційно, без потреби фізичного доступу до підприємства. Це підвищує ефективність і зменшує витрати часу. Водночас слід забезпечити автентичність документів і уникати спотворення інформації під час передачі.

Значну роль у нових умовах відіграють системи автоматизованої аналітики. Вони дають змогу виявляти відхилення, дублювати операції і потенційні зловживання. Михайленко О. і Ніколаєнко С. [2] зазначають, що використання алгоритмів машинного навчання дозволяє аудиторам зосередитися на стратегічному аналізі та управлінських рекомендаціях, замість рутинних перевірок кожної операції. Це підвищує аналітичну якість аудиту і робить його більш адаптивним до кризових обставин.

Попри всі труднощі, аудиторська діяльність в Україні продовжує розвиватися. Війна стала каталізатором структурних змін, які підвищують стійкість професії. Використання сучасних технологій, гнучких методів перевірки та оновлених стандартів аудиту формує нову модель контролю – цифрову, мобільну і ризик-орієнтовану.

Отже, воєнний стан в Україні не лише ускладнив аудиторські процеси, а й стимулював модернізацію підходів. Професійна етика, цифрова грамотність та адаптивність стають основними чинниками ефективності аудиторської діяльності. Аудитори мають зберігати неупередженість, забезпечувати достовірність фінансової інформації та впроваджувати нові інструменти контролю, які відповідають реаліям часу.

Список використаних джерел:

1. Гевлич Л., Кривенко Т. Особливості аудиту доходів, витрат і фінансових результатів вітчизняного сільськогосподарського підприємства в умовах воєнного стану. Економічні



науки. 2023. № 6. С. 279-283. URL:
<https://heraldes.khmnu.edu.ua/index.php/heraldes/article/view/314/322>.
2. Михайленко О., Ніколаєнко С. Особливості аналізу і аудиту господарської діяльності підприємств в умовах воєнного стану. Економічні науки. 2022. № 4. С. 163-168. URL:
<https://dspace.nuft.edu.ua/server/api/core/bitstreams/965555ad-84c4-4c09-aa81-386845467803/content>.

